

Maštalské rozhledny

sobota 24. září 2011, cyklovýlet

Sraz: v 7:20 hod. před hl. nádražím ČD na náměstí Jana Pernera, před restaurací „La Rocket“. Odjezd vlaku z Pardubic směr Havlíčkův Brod je v 7:44 hod., příjezd do Žďárce u Skutče je v 8:37 hod. Přijďte včas kvůli zakoupení skupinové jízdenky, kolo si každý nakládá sám jako spoluzavazadlo, jízdenka pro kolo se kupuje ve vlaku (25,- Kč).

Možnosti návratu: po vlastní ose nebo vlakem: odjezd vlaku ze Žďárce u Skutče směr Pardubice je v 15:55 hod. (příjezd do Pardubic v 16:53 hod.) nebo v 18:14 hod. (příjezd do Pardubic v 19:10 hod.).

Trasa č. 1 (návrat po vlastní ose)

Žďárec u Skutče 430 m.n.m. – **cyklotrasa č. 4024** – Dolívka – Předhradí (Rychmburk) [1] – **silnice č. 358** – Perálec [2] – **cyklostezka 6 červená** – Zderaz [3] – **cyklostezka 1 žlutá** – Proseč 521 m.n.m. [4] – **silnice č. 357** – **rozhledna Tereška** (Paseky) 645 m.n.m. [5] – **cyklostezka 5 modrá** – **cyklostezka 4 červená** – Budislav [6] – **cyklotrasa č. 4021** – **Toulovcova rozhledna** 539 m.n.m. [7] – Jarošov – **cyklostezka 4 červená** – Vranice – Roudná – **cyklostezka 7 bílá** – Nové Hrady [8] – **cyklotrasa č. 4180** – Polanka (chata) – **cyklostezka 2 zelená** – Dolany – Podchlum – Rvasice – Hlubočice – Hluboká – **rozhledna Borůvka** 461 m.n.m. [9] – **cyklotrasa č. 4024** – Hněvětice – Předhradí (Rychmburk) [1] – **cyklotrasa č. 18** – Skuteč 492 m.n.m. [10] – **cyklotrasa č. 4119** – Vrbatův Kostelec – **cyklotrasa č. 4122** – Chacholice – Podlažice [11] – **silnice č. 358** – Chrást u Chrudimi [12] – **cyklotrasa č. 4122** – Řestoky – **cyklotrasa č. 4181** – Tři Bubny – **cyklotrasa č. 4177** – Kočí 255 m.n.m. [13] – Úhřetice – Tuněchody – Ostřešany – Nemošice (zhodnocení výletu v hostinci U Mandysů) 227 m.n.m.

Délka trasy cca 85 km.

Trasa č. 2 (stejná jako trasa 1, ale návrat je vlakem)

Žďárec u Skutče 430 m.n.m. – **cyklotrasa č. 4024** – Dolívka – Předhradí (Rychmburk) [1] – **silnice č. 358** – Perálec [2] – **cyklostezka 6 červená** – Zderaz [3] – **cyklostezka 1 žlutá** – Proseč 521 m.n.m. [4] – **silnice č. 357** – **rozhledna Tereška** (Paseky) 645 m.n.m. [5] – **cyklostezka 5 modrá** – **cyklostezka 4 červená** – Budislav [6] – **cyklotrasa č. 4021** – **Toulovcova rozhledna** 539 m.n.m. [7] – Jarošov – **cyklostezka 4 červená** – Vranice – Roudná – **cyklostezka 7 bílá** – Nové Hrady [8] – **cyklotrasa č. 4180** – Polanka (chata) – **cyklostezka 2 zelená** – Dolany – Podchlum – Rvasice – Hlubočice – Hluboká – **rozhledna Borůvka** 461 m.n.m. [9] – **cyklotrasa č. 4024** – Hněvětice – Předhradí (Rychmburk) [1] – **cyklotrasa č. 18** – Skuteč 492 m.n.m. [10] – Žďárec u Skutče 430 m.n.m.

Délka trasy cca 52 km.

Trasa č. 3 (možnost návštěvy zámku v Nových Hradech; návrat vlakem)

Žďárec u Skutče 430 m.n.m. – **cyklotrasa č. 4024** – Dolívka – Předhradí (Rychmburk) [1] – **silnice č. 358** – Perálec [2] – **cyklostezka 6 červená** – Zderaz [3] – Polanka (chata) – **cyklotrasa č. 4180** – Nové Hrady [8] – **cyklotrasa č. 4180** – Polanka (chata) – **cyklostezka 2 zelená** – Dolany – Podchlum – Rvasice – Hlubočice – Hluboká – **rozhledna Borůvka** 461 m.n.m. [9] – **cyklotrasa č. 4024** – Hněvčice – Předhradí (Rychmburk) [1] – **cyklotrasa č. 18** – Skuteč 492 m.n.m. [10] – Žďárec u Skutče 430 m.n.m.
Délka trasy cca 38 km.

Trasa č. 4 (návrat vlakem)

Žďárec u Skutče 430 m.n.m. – **cyklotrasa č. 4024** – Dolívka – Předhradí (Rychmburk) [1] – **silnice č. 358** – Perálec [2] – **cyklostezka 6 červená** – Zderaz [3] – **cyklostezka 7 bílá** – Hluboká – **cyklostezka 2 zelená** – **rozhledna Borůvka** 461 m.n.m. [9] – **cyklotrasa č. 4024** – Hněvčice – Předhradí (Rychmburk) [1] – **cyklotrasa č. 18** – Skuteč 492 m.n.m. [10] – Žďárec u Skutče 430 m.n.m.
Délka trasy cca 26 km.

Předpokládané možnosti občerstvení:

1. skupina – Zderaz, Proseč, Budislav, Nové Hrady, Polanka (chata), Předhradí (Rychmburk), Skuteč, Nemošice
2. skupina – Zderaz, Polanka (chata), Nové Hrady, Předhradí (Rychmburk), Skuteč, Žďárec u Skutče
3. skupina – Zderaz, Předhradí (Rychmburk), Skuteč, Žďárec u Skutče
4. skupina – Zderaz, Předhradí (Rychmburk), Skuteč, Žďárec u Skutče

Mapy: Touloucovy Maštale (mapa mikroregionu 1:25 000, mapa Přírodní rezervace Maštale 1:15 000)
128 Pardubicko, Železné hory (edice cykloturistických map SHOCart, 1:60 000), poslední rok vydání 2010
47 Vysokomýtsko a Skutečsko (edice turistických map KČT, 1:50 000), poslední rok vydání 2008

Přihlášky: Dáša Ehrenbergerová (dodržujte prosím toto pořadí):

- 1) e-mail ehrenbergerova@szs.pardubice.cz, 2) tel. zam. 466 050 217, 3) mobil 739 569 070
- Přihlášení účastníci výletu obdrží popis tras s mapkami.

- ① Plníte-li podmínky „Českomoravského turisty“, nezapomeňte doma záznamníky **OTO Pardubickem II** (povinné místo Skuteč, volitelná místa Nové Hrady, Chrast u Chrudimi, Kočí, Touloucovy Maštale, Podlažice, Proseč, Předhradí), **OTO Pardubickem III** (povinné místo Skuteč, Touloucovy Maštale, volitelné místo Nové Hrady), **OTO Pardubickem IV** (volitelné místo Skuteč) a **OTO Chrudimsko** (povinná místa Nové Hrady, Skuteč, volitelná místa Chrast u Chrudimi, Kočí, Maštale - Touloucovy a Městské, Podlažice, Proseč, Předhradí – Rychmburk).
Turistické vizitky a známky lze zakoupit u jednotlivých rozhleden, v IC v Proseči, v IC ve Skutči a v zámku Nové Hrady.

Trasy vybral a výlet vede: Jiří Bureš (tel. do práce 467 007 272, mobil 604 293 154, e-mail jiri.bures@csobpoj.cz)

Doporučení vedoucího: vhodné sportovní oblečení, cyklistická přilba, základní nářadí ke kolu, náhradní duše (možno i lepení), pumpička. Dalekohledy s sebou.

Všechny trasy vedou převážně po místních komunikacích, polních a lesních cestách, místy po silnicích 2. a 3. třídy. Trasy jsou vhodné pro všechny kategorie kol kromě galuskových.

Místopis

[1] Předhradí (Rychmburk). Hrad raně gotického původu, založen kolem r. 1300, renesanční a barokní přestavby. Obec má vyhlášenou městskou památkovou zónu, kde se dochovala část opevnění se třemi půlkruhovými baštami. Od roku 1955 byl v areálu hradu umístěn domov důchodců. V roce 2007 se domov důchodců transformoval na domov pro osoby s chronickým duševním onemocněním, kterým poskytuje ubytování a sociální péči. Přístupné je nádvoří hradu, v zahradách lze shlédnout výstavu dřevěných soch lidového umělce od hradu Lichnice. Vedle hradu je bývalý pivovar. Na náměstí před hradem stojí socha sv. Judy Tadeáše z roku 1723 na trojbokém podstavci. V obci je barokní kostel Panny Marie z let 1752-53. V kostele fresky z let 1780-90. Zařízení kostela pochází z doby jeho výstavby. Dále je v obci Panský dvůr vystavěný 1584-86. V roce 1681 vyhořel, dochovala se vstupní brána s kamennými tesanými znaky Berků z Dubé a Kinských, ke dvoru je připojena Panská zahrada obklopená ohradní zdí. Upravena byla v roce 1800 za Filipa Kinského, který zde má postavený altán se svou bystou. Na okraji obce se nachází Kalvárie se sochami sv. Josefa a sv. Jana Nepomuckého z r. 1763. Předhradí je rodištěm básníka Adolfa Hejduka (1835-1923), na místě rodného domku najdeme pamětní desku s jeho bystou. Pod hradem skalnaté údolí Krounky – Šilinkův důl.

[2] Perálec. Dominantu tvoří památkově chráněný gotický katolický kostel sv. Jana Křtitele pocházející z roku 1321 se hřbitovem ve středu obce. Součástí Perálce je osada Kutřín založená ve 13. století s kaplí Nejsvětějšího srdce Pána Ježíše se zvonící.

[3] Zderaz. Kaplička sv. Jana Nepomuckého byla postavena v roce 1864. Zajímavostí obce jsou místní pískovcové sklepy, z nichž některé sloužily k bydlení nejhudších ještě koncem 19. století. Bylo jich původně 40, některé měly i okna a více místností. Ne všechny se však dochovaly do současnosti.

[4] Proseč. Expozice muzea dýmek a Informační centrum Maštale jsou umístěny v prostorách původního roubeného domku na náměstí. Návštěvníci zde shlédnou množství exponátů, dozví se zajímavosti o výrobě dýmek a historii tohoto řemesla, které je pro Prosečsko typické a jež se zde zachovalo doposud. Součástí muzea je i expozice historie Prosečska, dobového oblečení, nádobí, keramiky, skla a nábytku. Jsou zde zmíněny i významné osobnosti spjaté s tímto krajem – spisovatelka Tereza Nováková, bratři Mannové nebo Alois Metelák. Otevírací doba Informačního centra a muzea je v září 10 – 17 hodin.

[5] Rozhledna Tereza. Nadmořská výška 645 m.n.m. Otevřena v roce 2004. Celková výška 28 m. Výška vyhlídkové plošiny 25 m. Lokalita: osada Paseky, obec Proseč. Jméno rozhledny připomíná spisovatelku Terezu Novákovou (1853 – 1912). Rozhledna je druhou stavbou tohoto typu, která vznikla na území mikroregionu Touloucovy Maštale. V září otevřena denně 10 – 12 a 13 – 16 hodin. Vstupné 30,- Kč.

[6] Budislav. První písemná zmínka o obci pochází z roku 1318. Malebná vesnička s původní většinou rekreační zástavbou. Přímo v obci se nachází několik pískovcových útvarů, romanticky uvádějících do čarovných lesů Touloucových a Městských Maštálí s pískovcovými skálami. Moderní Kostel Boží lásky, na půdorysu srdce se zvonící, byl dokončen 2005. Myslivna s pamětní deskou Terezy Novákové. Několik původních roubených stavení.

[7] Touloucovy rozhledna. Postavena na Jarošovském kopci u silnice mezi Budislaví a Jarošovem v nadmořské výšce 539 m.n.m. v roce 2002. Celková výška cca 16 m. Horní plošina je umístěna ve výšce 12 m. Pojmenována byla po loupeživém rytíři Vavřinci Touloucovi, který zde dle pověstí ve 14. století obíral bohaté a obdarovával chudé. V září otevřena pouze v SO a NE 10 – 16 hodin. Vstupné 20,- Kč.

[8] Nové Hrady. Rokokový zámek vybudovaný v letech 1774–1777 hrabětem Jeanem-Antoinem Harbuvaalem de Chamaré ve stylu francouzských letních sídel. Pro svoji architektonickou jedinečnost a umístění v uměle vybudovaném přírodním areálu bývá celý zámecký komplex nazýván „Malý Schönbrunn“ nebo „České Versailles“. Stálá expozice: Umění nábytku v proměnách století – středoevropské nábytkové umění od baroka po secesi. Otevřeno: v září denně 10 – 16 hodin. Prohlídka zámku a expozice nábytkového umění ze sbírek Uměleckoprůmyslového muzea v Praze probíhá s průvodcem každou celou hodinu. Trvá přibližně 45 minut. Součástí prohlídky je přednáška o historii zámku, jeho probíhající rekonstrukci a návštěva hlavního rokokového sálu, který je jedním z klenotů zámku. Poslední prohlídka v 16 hodin. Vstupné do stálé expozice: 80,- Kč/3 Euro.

[9] Rozhledna Borůvka. Nadmořská výška 461 m.n.m. Otevřena v roce 2005 jako třetí rozhledna, která vznikla na území obcí, které spolupracují v rámci Sdružení obcí Touloucovy Maštale. Celková výška 18,5 m, výška vyhlídkové plošiny 15 m. Lokalita: mírné návrší cca 0,5 km od obce Hluboká. Celkem 12 obvodových smrkových klád vytváří hyperbolu; dávají tak věži netradiční vzhled. Jméno rozhledna získala podle nedalekého údolí Na Borůvčí. V září otevřena denně 10 – 12 a 13 – 16 hodin. Vstupné 20,- Kč.

[10] Skuteč. Četné nálezy dokazují, že značná část Skutečska byla osídlena již v mladší době kamenné. Písemně je Skuteč doložena ve 13. století, k roku 1289. Ves byla povýšena na město pravděpodobně v 1. polovině 14. století. Město je známé obuvnickou tradicí a kvalitní skutečskou žulou. Městské muzeum z roku 1910 s novou expozicí Muzeum obuvi a kamene. Součástí muzea je i Památník hudebního skladatele Vítězslava Nováka, který zde přebýval, a Pamětní síň hudebníka a hudebního skladatele Václava Jana Tomáška (narozen ve Skutči v roce 1774). Městské muzeum, kde také sídlí turistické informační centrum, je otevřeno celoročně každý den včetně pondělí 9 – 12 a 13 – 17 hodin. Vstupné od 20,- do 50,- Kč dle počtu vybraných stálých expozic (Kamenictví, Obuvnictví, Památník hudebního skladatele Vítězslava Nováka): 1 expozice dle výběru 20,- Kč, 2 expozice dle výběru 40,- Kč, všechny expozice 50,- Kč.

[11] Podlažice. Nejvýraznější dominantou obce je barokní kostel sv. Markéty postavený v letech 1696 – 1721 na místě zaniklého benediktinského kláštera z r. 1159 (zbořen husity při tažení do východních Čech v dubnu r. 1421), v jehož zdech byla sepsána největší rukopisná kniha světa, tzv. Codex gigas (Dáblova bible), shrnující tehdejší soudobou učenost.

Codex gigas je svázan v dřevěných deskách potažených světlou kůží, opatřených kovovým zdobením. Rozměr desek je 920 x 505 x 220 mm. Původně obsahoval 320 pergamenových listů (tj. 640 stran) o velikosti 890×490 mm. Osm listů bylo vyříznuto, není známo kdy, kým a proč. Odstraněné listy pravděpodobně obsahovaly řeholní pravidla benediktinského řádu. Hmotnost celého kodexu je 75 kg, na výrobu potřebného pergamenu byly spotřebovány kůže 160 oslů. Celý rukopis je napsán latinsky.

Vznik této knihy je spojen s touto pověstí:

V podlažickém klášteře žil kdysi mnich, který byl za svůj hříšný skutek odsouzen k azdění za živa. Zoufale přemýšlel, jak krutému trestu uniknout, a tak nabídl opatovi, že jako své pokání opiše za jedinou noc Písmo svaté do největší knihy na světě. Opat svolil a mnich začal psát. Zakrátko však poznal, že slíbil nesplnitelné. Nevěda si rady, zavolal na pomoc pekelníka a ten knihu dokončil. Jako výraz vděčnosti nakreslil do knihy podobiznu ďábla. I když mu byl trest prominut, život se mu změnil v peklo. Pronásledovaly ho výčitky, prchal z místa na místo. Po dlouhém bloudění klesl k soše Panny Marie a prosil ji za spásu své duše. Matka Boží ho vyslyšela a seslala anděly, aby s vládcem pekel svedly zápas a vymohly od něj úpis zpět. Boží poslové zvítězili a čertovskou listinu přinesli právě v okamžiku mnichovy smrti. Tak byla jeho duše spasena a andělé s ní odešli do nebe.

Knih Codex gigas s vyobrazením ďábla se dostala do rudolfínských sbírek a za třicetileté války byla uloupena Švédy. Rukopis je dnes uložen ve švédské Královské knihovně ve Stockholmu a přes opakované snahy se nepodařilo získat jej od Švédska zpět.

[12] Chrast u Chrudimi. Poprvé zmiňována r. 1318 jako obec, r. 1493 uváděno jako městečko. Nejvýznamnější památkou města je barokní čtyřkřídlý zámek. Původně renesanční tvrz z 2. poloviny 16. stol. byla počátkem 17. stol. rozšířena na nevelký renesanční zámek. V 1. polovině 18. stol. byl zámek výrazně barokně rozšířen. Od r. 1664 sloužil objekt jako letní rezidence královéhradeckých biskupů. V přístupném zámku dnes sídlí muzeum s přírodovědnými, historickými, vlastivědnými, archeologickými a umělecko-řemeslnými sbírkami, pořádají se zde různé kulturní akce. Bývalá zámecká kaple slouží jako koncertní sál. Některé zámecké místnosti byly vyzdobeny malbami exotických krajín se zvířaty. K zámku přiléhá francouzský park.

Barokní vodárenská věž z r. 1663 byla upravena v 18. století.

[13] Kočí. Obec poprvé zmiňována r. 1620. Při pohledu do historie obce nelze pominout jedinečnou památku lidové architektury svého druhu v Čechách, stojící uprostřed vsi a to objekt kostela sv. Bartoloměje. Tato stavba je dokladem dovednosti tesařských mistrů, kteří svými jednoduchými prostředky dali vzniknout stavbě, která je chloubou celého kraje. Založení gotického částečně dřevěného kostela je datováno 28. února 1397. V interiéru lidové obrazy a nástěnné malby ze 16. a 18. stol., malovaný kazetový strop z r. 1678, dřevěná malovaná kruchta a kazatelna z r. 1681. V r. 1666 byla před průčelí přistavěna mohutná roubená dřevěná gotická zvonice krytá šindelem (starobylé zvony – Bartoloměj z r. 1496 a Vavřinec z r. 1562) – do ní ústí barokní dřevěný krytý most přes vodní příkop s osmi dřevěnými arkádami dlouhý 18 m, šířka přesahuje 3 m, z r. 1721.